РЕЗЮМЕ

НА МОНОГРАФИЯТА „ЮРИДИЧЕСКО ПРОГНОЗИРАНЕ“

С АВТОР НАДЕЖДА ЙОНКОВА

Всяка човешка дейност е свързана с предвиждане, с определяне на онова, което предстои да се направи, а обществото винаги си е поставяло определени цели, стремейки се да ги осъществи в максимална степен. Този обществен стремеж към опознаване на бъдещето, към целенасочена дейност е заложен и в теорията на планирането, и в прогнозирането.

Какъв ще бъде изходът от съдебното производство? Защо този закон „не работи“? Новият закон ще успее ли да реши проблемите в обществото? Необходима ли е нова конституция? и т.н. – това са все въпроси, чиито отговори до голяма степен изискват предвиждане, прогнозиране.

Трудът е пръв опит за систематично представяне на юридическото прогнозиране, като специална част на социологията на правото. В него са включени както теоретичните проблеми на юридическото прогнозиране, така и конкретни методи за провеждане на емпирични правно-социологически изследвания, въз основа на които да се изготвят юридически прогнози.

В своята цялост разработването на темата за юридическото прогнозиране, което е специална част от социологията на правото е своеобразно „надграждане” на идеите и концепциите на проф. Ст. Наумова в нейните разработки, посветени на тази наука. Ето защо в центъра на вниманието е поставена правната област на обществения живот и нейната специфична структура. В този смисъл цялата правна реалност придобива едно ново измерение, което в много голяма степен е подчинено на насоките и тенденциите в конкретните правни прогнози и в юридическото прогнозиране като цяло.

Самото юридическо прогнозиране се разглежда като съществена част от правната област на обществения живот, която на свой ред е предмет на социологията на правото.

Монографията е структурирана в четири глави, всяка от тях е структурирана в четири параграфа. Библиографските източници са 78.

Първата глава е озаглавена „Правната реалност и юридическото прогнозиране“.

В първият параграф, който е наименован „Операционализиране на понятията в еволюционен порядък“ се разглежда еволюирането на самото прогнозиране в правната област и понятията, които го определят. Авторът поставя началото на изследователското си търсене с есето на основателя на американския правен реализъм Оливър Уендъл Холмс – младши - „Пътят на правото“ от 1897 г. в което той поставя основите на теорията за правните прогнози. Проследява се еволюирането на прогностичния подход и достигането до идеята на едно следващо поколение прогнози, основани на статистическа информация, което е наречено юриметрия, което от своя страна ще се нарече след това емпирични правни изследвания. Самият термин юриметрия (Jurimetrics) за първи път е използван през 1949 г. от Лий Лоевинджър в статията му „Юриметрия: следващата стъпка напред“, но авторът допуска, че това е твърде условно и посочва, че за първа работа по тази тема може да се посочи и

докторска дисертация на математика Н. Бернули озаглавена „Dissertatio Inauguralis Mathematico-Juridica de Usu Artis Conjectandi in Jure“, написана през 1709 г., както и, че според някои френски автори, тази теория вече е съществувала в зародиш, във Франция в работата на математика Симеон-Денис Поасон, публикувана през 1837 г., която е посветена на изследването на вероятността от присъди.

В последователност се разглеждат и възгледите на Чикагската школа по икономика, които поставят основите на икономическия анализ на правото, теорията на ефективността на Вилфредо Парето, Томас и Знаниецки, Подгурецки и Наумова.

Вторият параграф озаглавен *„Правото, социалната реалност и юридическото прогнозиране“* се извежда мястото на юридическото прогнозиране в правната област на обществения живот, като се отчита, че правната област на обществения живот заема специфично място в цялостната социологическа структура на обществото. Авторът базира концепцията си на Л. Петражицки, който разглежда правната политика като своеобразен инструмент за прогнозиране на въздействието на правото върху обществото и на Наумова, която предлага модел на правната област на обществения живот в социологическата структура на обществото.

В третия параграф - *Концепцията за юридическо прогнозиране* се разглежда юридическата прогноза като особен вид знание, като се разглеждат нейните специфични характерни черти.

Последният параграф 4 от първата глава *Юридическото прогнозиране като фактор за усъвършенстване на правната система* обосновава ролята на юридическите прогнози за постигане на по-качествено законодателство и се извежда мястото му като важен елемент на законодателната политика на държавата.

Втората глава е озаглавена „Юридическо прогнозиране и оценка на Въздействието“, видно от заглавието в нея се дискутират въпроси за съотношението на юридическата прогноза и оценката на въздействие на законодателството.

В първият параграф се изследва политиката на ЕС за по добро регулиране.

Вторият параграф е посветен развитието на прилагането на оценката на въздействието на нормативните актове в България.

В третия параграф се изследват теоретични основи на оценката на въздействието, които се проследяват в еволюционен порядък.

В четвъртият параграф на основата на своеобразен паралел на прилагането на оценката на въздействието и юридическото прогнозиране се прави изводът, че изготвянето на юридическа прогноза би следвало да предшества всяка идея за законодателна промяна.

Третата глава детайлизира „Юридическа прогноза“.

В първият параграф се разглежда релацията юридическа прогноза – правна прогноза с цел да се елиминират възможни объркванията на понятията. Отбелязва се, че в световната научна литература се е наложило понятието правно предположение или правна прогноза (legal prediction), което има предвид прогнозата по конкретен юридически казус или начина по който ще приключи конкретен съдебен спор. В същото време вече се е утвърдилото и понятието LJP (Legal Judgment Prediction), като с

него се означава предимно извършването на правна прогноза с помощта на изкуствен интелект. Юридическото прогнозиране, е нещо различно, това е прогноза за тенденциите в правната област, какво ще бъде състоянието на правната система след години или какво действие ще произведе даден закон.

Във вторият параграф детайлно се разглеждат етапите на изготвяне на юридически прогнози.

Третият параграф е посветен на структурата и видовете юридически прогнози.

В четвъртия параграф са предложени методите, които са приложими изготвяне на юридически прогнози, като се предлагат подходящите методи за всеки от етапите.

Четвъртата глава разглежда дихотомията: технология - юридическо прогнозиране.

Първият параграф проследява еволюирането от статистически данни към аналитичен софтуер, като разглежда „партньорството“ между събирането на статистически данни и технологията, което днес се нарича технологично прогнозиране и се прилага в различни сфери на обществения живот.

Вторият параграф озаглавен „Юридическото прогнозиране и изкуствен интелект“ разглежда методът на Кац „Количествена правна прогноза“, който стои в основата на правните прогнози базирани на изкуствен интелект, както и по късно приложеният подход за машинно обучение, известен като „Случайни гори“ (с който през 2014 г. Кац, Бомарито и Блякмън подобряват модела за прогнозиране на делата на Върховния съд на САЩ). На базата на критичен преглед на вече разработени и приложени софтуери като Compas (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions, който е един от двата водещи инструмента за оценка на риска от рецидив в САЩ) и на системата HART (Harm Assessment Risk Tool) използвана във Великобритания от 2017 г, се оценяват потенциалните рискове от директното безкритично прилагане на резултатите от тях, както вече се доказва, че софтуерът може да дискриминира.

Предизвикателствата пред съдебната система от прилагането на изкуствен интелекти и навлизането на роботът-съдия се обсъжда в следващия параграф 3 озаглавен *„Изкуствен интелект в съдебната система – ползи и рискове“*. Направен е пространен емпиричен анализ на опита на САЩ, Естония, Франция, Китай, Обединеното кралство, Канада (Квебек), както и на ЕСПЧ. Разгледани са вече реализираните и действащи робот-съдия и робот-медиатор, като е направен критичен анализ на приложението им. В този контекст се разглежда и рамката на принципите, които могат да ръководят създаващите политика лица, законодателите и професионалистите в областта на правосъдието, „когато те се борят да не изостанат от бързото развитие на Изкуствения интелект в националните правосъдни процеси, които са залегнали в Европейската етична харта за използване на изкуствения интелект в съдебните системи и тяхната среда.

Четвъртият параграф е посветен на проектирането на правнорелевантно поведение и осъществяването на социален контрол с помощта на изкуствен интелект. Разглеждат се предизвикателствата, които поставят както към отделната личност, така и към законодателните и правоприлагащите органи изкуственият интелект и големите данни. Авторът определя тази нова социална реалност като цифров паноптикиум.

SUMMARY

Of the monograph "LEGAL FORECASTING"

With author Nadezhda Yonkova

Every human activity is connected with anticipation, with the determination of what is to be done, and society has always set itself certain goals, striving to establish them to the maximum extent. This societal drive to know the future, to act purposefully, is embedded in both planning theory and forecasting.

What will be the outcome of the legal proceeding? Why does this law "not work"? Will the new law succeed in solving society's problems? Is a new constitution needed, etc. - these are all questions whose answers largely require anticipation, forecasting. This work is the first attempt at a systematic presentation of legal forecasting as a special part of the sociology of law. It includes both the theoretical problems of legal forecasting and specific methods for conducting empirical legal sociological research on the basis of which to make legal forecasts.

In its entirety, the development of the topic of legal forecasting, which is a special part of the sociology of law, is a kind of "upgrade" of the ideas and concepts of Profs. St. Naumova in her works devoted to this science. That is why the legal sphere of social life and its specific structure is placed in the centre of attention. In this sense, the whole legal reality acquires a new dimension, which is to a very large extent subordinated to the guidelines and trends in specific legal forecasts and in legal forecasting in general. Legal forecasting itself is seen as an essential part of the legal domain of social life, which in turn is the subject of the sociology of law.

The monograph is structured into four chapters, each of which is structured into four paragraphs. There are 78 bibliographical sources. The first chapter is entitled Legal Reality and Legal Forecasting.

The first paragraph, which is titled "Operationalizing Concepts in Evolutionary Order," discusses the evolution of forecasting itself in the legal field and the concepts that define it. The author begins his research quest with the 1897 essay by the founder of American legal realism, Oliver Wendell Holmes, Jr. entitled "The Way of the Law," in which he lays the foundation for the theory of legal forecasting. It traces the evolution of the predictive approach and the arriving at the idea of a next generation of predictions based on statistical information, which is called jurimetrics, which in turn would then be

called empirical legal research. The term Jurimetrics itself was first used in 1949 by Lee Loevinger in his article "Jurimetrics: the next step forward", but the author admits that this is too tentative and points out that the first work on this topic can also be pointed to a doctoral thesis by mathematician N. Bernoulli entitled "Dissertatio Inauguralis Mathematico-Juridica de Usu Artis Conjectandi in Jure", written in 1709, and that, according to some French authors, this theory already existed in embryo, in France, in the work of the mathematician Simeon-Denis Poisson, published in 1837, which was devoted to the study of the probability of sentences.

The views of the Chicago School of economics, which laid the foundations for the economic analysis of law, and the efficiency theory of Wilfredo Pareto, Thomas and Znanietsky, Podguretsky, and Naumova are also considered in sequence.

The second paragraph, entitled "Law, Social Reality and Legal Forecasting," outlines the place of legal forecasting in the legal domain of social life, recognizing that the legal domain of social life occupies a specific place in the overall sociological structure of society. The author bases his concept on L. Petradzhitsky, who considers legal policy as a peculiar tool for forecasting the impact of law on society, and Naumova, who proposes a model of the legal sphere of public life in the sociological structure of society.

The third paragraph, The Concept of Legal Forecasting, examines legal forecasting as a special kind of knowledge, and discusses its specific characteristics.

The last paragraph 4 of the first chapter, Legal Forecasting as a Factor for Improvement of the Legal System, justifies the role of legal forecasting in achieving better legislation and highlights its place as an important element of the state's legislative policy.

The second chapter is entitled Legal Forecasting and Impact Assessment, evident from the title it discusses issues of the relationship between legal forecasting and legislative impact assessment.

The first paragraph explores the EU's policy of better regulation.

The second paragraph is devoted to the development of the implementation of impact assessment of normative acts in Bulgaria.

The third paragraph explores the theoretical foundations of impact assessment, which are traced in evolutionary order.

In the fourth paragraph, on the basis of a kind of parallel between the application of impact assessment and legal forecasting, the conclusion is drawn that legal forecasting should precede any idea of legislative change.

The third chapter details 'Legal Foresight'.

The first paragraph explores the legal forecast - legal prognosis relation in order to eliminate possible confusions of the terms. It is noted that the concept of legal prediction or legal forecast, which refers to the prediction of a particular legal case or the manner in which a particular litigation will end, has become established in the global scientific literature. At the same time, the term LJP (Legal Judgment Prediction) has also become established, and it is used primarily to refer to the making of a legal prediction with the help of artificial intelligence. Legal forecasting, is something different, it is a prediction of the trends in the legal field, what will be the state of the legal system in years to come or what action a law will produce.

The second paragraph explores in detail the stages of making legal predictions.

The third paragraph is devoted to the structure and types of legal forecasts.

The fourth paragraph proposes the methods that are applicable making legal predictions, suggesting the appropriate methods for each of the stages. The fourth chapter explores the dichotomy: technology - legal forecasting.

The first paragraph traces the evolution from statistical data to analytical software, examining the "partnership" between statistical data collection and technology, which is now called technological forecasting and is applied in various areas of public life.

The second paragraph entitled "Legal Forecasting and Artificial Intelligence" discusses Katz's "Quantitative Legal Forecasting" method, which is the foundation of AI-based legal forecasting, as well as the more recently applied machine learning approach known as "Random Forests" (which in 2014. Katz, Bomarito, and Blackman improved the U.S. Supreme Court's case prediction model). Based on a critical review of software already developed and implemented, such as Compas (Correctional Offender Management Profiling for Alternative Sanctions, which is one of the two leading recidivism risk assessment tools in the US) and the HART (Harm Assessment Risk Tool) system used in the UK since 2017, the potential risks of directly applying their results uncritically are assessed, as the software has already been shown to discriminate.

The challenges facing the judiciary from the application of AI and the advent of the robot judge are discussed in the following paragraph 3 entitled 'Artificial Intelligence in the Judiciary - Benefits and Risks'. An extensive empirical analysis of the experiences of the USA, Estonia, France, China, the UK, Canada (Quebec), and the ECHR is made. Robot judges and robot mediators already implemented and in operation are examined, and a critical analysis of their application is provided. In this context, the framework of principles that can guide policy makers, legislators and justice professionals "as they struggle to keep pace with the rapid development of Artificial Intelligence in national justice processes, which are enshrined in the European Charter of Ethics for the Use of Artificial Intelligence in Justice Systems and their Environments.

The fourth paragraph is devoted to the design of legally relevant behavior and the implementation of social control using AI. It explores the challenges that artificial intelligence and big data pose to the individual as well as to legislative and law enforcement bodies. The author defines this new social reality as a digital panopticon.